

ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) спомага за осъществяването на целите на Европейския съюз, като осигурява дългосрочно финансиране на проекти, гаранции и консултации. Тя подкрепя проекти както в рамките на ЕС, така и извън него. Акционери в банката са държавите – членки на ЕС. ЕИБ е основен акционер на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) и заедно с него образува групата на ЕИБ. В рамките на Плана за инвестиции за Европа, предложен от Комисията, групата на ЕИБ е част от по-широка стратегия, насочена към преодоляването на големия недостиг на инвестиции чрез облекчаване на инвеститорите по отношение на някои от рисковете, свързани с проектите.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

- Членове 308 и 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Други разпоредби относно ЕИБ се съдържат в членове 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 и 343 от ДФЕС.
- Протокол (№ 5) за устава на Европейската инвестиционна банка и Протокол (№ 28) за икономическото, социалното и териториалното сближаване, приложени към Договора за Европейския съюз (ДЕС) и Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

ЦЕЛИ

Съгласно член 309 от ДФЕС задачата на ЕИБ е да допринесе за балансираното и стабилно развитие на вътрешния пазар в интерес на Съюза. ЕИБ улеснява финансирането на проекти във всички сектори на икономиката, които проекти:

- имат за цел развитието на по-слаборазвитите региони;
- имат за цел модернизиране или преобразуване на предприятия или развитие на нови дейности, които не могат да се финансират изцяло със средства, с които разполагат отделните държави членки;
- са от общ интерес за няколко държави членки.

Банката допринесе също така за насърчаването на икономическото, социалното и териториалното сближаване в Съюза (член 175 от ДФЕС и Протокол № 28). Освен това тя подкрепя прилагането на мерки извън ЕС, които подкрепят

политиката за сътрудничество за развитие на Съюза (член 209 от ДФЕС). Наред с това тя подкрепя изпълнението на целите на „Европа 2020“.

Дейностите на ЕИБ са съсредоточени в четири приоритетни области: иновации и умения, достъп до финансиране за малките предприятия, климат и околна среда и стратегическа инфраструктура.

РЕСУРСИ И ИНСТРУМЕНТИ

А. Ресурси

При изпълнението на целите си ЕИБ основно се финансира от собствени ресурси и от международните капиталови пазари (член 309 от ДФЕС).

1. Собствени ресурси

Собствените ресурси се предоставят от членовете на ЕИБ, т.е. държавите – членки на ЕС (член 308 от ДФЕС). Вноската на всяка отделна държава членка в капитала е определена в член 4 от Устава на ЕИБ и се изчислява в съответствие с икономическата тежест на държавите членки. За да се засили ролята на ЕИБ във финансирането на икономиката и подкрепата на растежа в Съюза, през юни 2012 г. Европейският съвет препоръча увеличение в размер на 10 милиарда евро на записания внесен капитал. Съветът на гуверньорите на ЕИБ взе единодушно решение (член 4, параграф 3 от Устава) относно това увеличение на капитала, което влезе в сила на 31 декември 2012 г. Записаният капитал нарасна общо на 242,4 милиарда евро, а записаният и внесен капитал нарасна с 10 милиарда евро – съответно на 21,6 милиарда евро.

2. Капиталови пазари

Основният източник на финансиране на кредитирането от ЕИБ е набирането на средства от международните капиталови пазари чрез емисии на облигации. Банката е един от най-важните наднационални кредитори в света. За получаването на разходоефективно финансиране е важен отличният кредитен рейтинг. Основните агенции за кредитен рейтинг в момента дават най-висок рейтинг на ЕИБ, което отразява качеството на нейния кредитен портфейл. ЕИБ по принцип финансира една трета от всеки проект, но подпомагащото финансиране може да достигне 50%.

Б. Инструменти

ЕИБ използва широк спектър от различни инструменти, но основно кредити и гаранции. Развити са обаче и редица други по-иновативни инструменти с по-висок рисков профил. Ще бъдат разработени и други инструменти, също така в сътрудничество с други институции на ЕС. Финансирането от ЕИБ може да се комбинира и с финансиране от други източници на ЕС (наред с други, от бюджета на ЕС) – процес, известен като „смесено финансиране“ („blending“). Наред с финансирането на проекти ЕИБ действа и като консултант.

Кредити се предоставят главно под формата на преки заеми или междинни заеми. Преките заеми за проекти са обект на определени условия, например общите инвестиционни разходи трябва да надхвърлят 25 милиона евро, а заемът може да

покрива най-много до 50% от разходите по проекта. Междинните заеми се състоят в кредитиране на местни банки или други посредници, които от своя страна подкрепят крайния получател. Основната част от кредитирането се извършва в ЕС.

За да се създаде допълнително финансиране за големи инфраструктурни проекти в ЕС, по-специално в ключовите сектори на енергетиката, транспорта и информационните технологии, беше създадена Инициативата за облигации за проекти в рамките на „Европа 2020“. Пилотната фаза на проучване на осъществимостта на концепцията започна през лятото на 2012 г. Тя продължи до края на 2014 г., което беше крайният срок за одобрение на проектите, а финансирането трябваше да приключи до края на 2016 г. Предвид опита и познанията на ЕИБ тя изигра ключова роля в тази инициатива. Банката реализира пилотната фаза чрез предоставяне на „кредитни подобрения“ под формата на подчинени дългови инструменти. В резултат на това механизмите за кредитно подобрение за облигации за проекти вече са интегрирани в Механизма за свързване на Европа за програмния период 2014 – 2020 г. и представляват част от стандартното продуктово предлагане на ЕИБ.

Освен дългосрочно финансиране ЕИБ предоставя консултации за инфраструктурни проекти. Така например нейният инструмент „Съвместна помощ за подкрепа на проекти в европейските региони“ (Jaspers) за нови и бъдещи държави членки предоставя техническо, икономическо и финансово консултиране за целия цикъл на проектите с цел оптимизиране на използването на средства от фондовете на ЕС (Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Механизма за свързване на Европа и Инструмента за предприсъединителни структурни политики).

УПРАВЛЕНИЕ И СТРУКТУРА

А. Управление

ЕИБ е юридическо лице съгласно член 308 отДФЕС. Банката се ръководи и управлява от Съвет на гуверньорите, Съвет на директорите и Управителен комитет (член 6 от Устава). Дейността на Банката се проверява от одитен комитет (член 12 от Устава).

1. Съвет на гуверньорите

а. Състав

Съветът на гуверньорите се състои от министри, определени от държавите членки (член 7, параграф 1 от Устава).

б. Задачи

Съветът на гуверньорите приема общите насоки за кредитната политика на Банката и следи за тяхното изпълнение (член 7, параграф 2 от Устава). Съгласно член 7, параграф 3 от Устава Съветът на гуверньорите:

— взема решение за увеличаване на записания капитал;

- определя принципите, приложими към операциите по финансиране в рамките на мисията на Банката;
- упражнява предвидените правомощия за назначаването и освобождаването от длъжност на членове на Съвета на директорите и на Управителния комитет;
- взема решения относно предоставянето на финансиране за инвестиционни операции, които се осъществяват изцяло или частично извън територията на ЕС;
- одобрява годишния доклад на Съвета на директорите, годишния баланс и отчета за приходите и разходите, както и процедурния правилник на Банката.

Съветът назначава шестимата членове на одитния комитет (член 12, параграф 1 от Устава), както и членовете на Съвета на директорите (член 9, параграф 2 от Устава) и на Управителния комитет (член 11, параграф 1 от Устава).

2. Съвет на директорите

а. Състав

Съветът на директорите се състои от 28 директори и 18 алтернативни директори. Директорите се назначават от Съвета на гуверньорите за срок от пет години. Всяка държава членка и Комисията определят по един директор (член 9, параграф 2 от Устава).

б. Задачи (член 9 от Устава)

Съветът на директорите взема решения относно:

- предоставянето на финансиране, по-специално под формата на кредити и гаранции;
- сключването на заеми;
- определянето на лихвените проценти по заемите, както и комисионите и другите такси.

Той гарантира, че банката се управлява разумно и в съответствие с разпоредбите на договорите и на устава и с общите насоки на Съвета на гуверньорите.

3. Управителен комитет

а. Състав

Управителният комитет се състои от председател и осем заместник-председатели, назначени за срок от шест години от Съвета на гуверньорите по предложение на Съвета на директорите. Техните мандати могат да бъдат подновявани (член 11, параграф 1 от Устава).

б. Задачи

Управителният комитет отговаря за текущото функциониране на банката под ръководството на председателя и под контрола на Съвета на директорите; той подготвя решенията на Съвета на директорите и осигурява тяхното изпълнение (член 11, параграф 3 от Устава).

4. Одитен комитет (член 12 от Устава)

а. Състав

Одитният комитет се състои от шестима членове, назначени от Съвета на гуверньорите (член 12, параграф 1 от Устава).

б. Задачи

Одитният комитет ежегодно преглежда редовността на операциите и на счетоводните книги на Банката. За тази цел той проверява дали операциите на Банката са били извършени при спазване на предвидените в Устава и в процедурния правилник формалности и процедури (член 12, параграф 2 от Устава). Той установява дали финансовите отчети, както и всяка друга финансова информация, която се съдържа в съставения от Съвета на директорите годишен счетоводен отчет, дава вярна и точна представа за финансовото състояние на Банката (член 12, параграф 3 от Устава).

Б. Структура

Групата на ЕИБ е създадена през 2000 г. и се състои от ЕИБ и Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ). Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) е създаден през 1994 г. като публично-частно партньорство (ПЧП) с три основни групи акционери: ЕИБ като основен акционер с 62,2%, Комисията (30%) и няколко публични и частни финансови институции (7,8%). ЕИФ осигурява различни форми на инструменти за рисков капитал, например рисково инвестиране (venture capital). ЕИФ кредитира преди всичко малки и средни предприятия (МСП), като използва широк набор от иновативни инструменти с цел подобряване на достъпа на МСП до финансиране.

ПЛАН ЗА ИНВЕСТИЦИИ ЗА ЕВРОПА

От началото на глобалната икономическа и финансова криза ЕС страда от ниски равнища на инвестиции. В съобщението на Комисията, озаглавено „План за инвестиции за Европа“ ([COM\(2014\) 0903](#)), се предоставят насоки относно начините за съживяване на инвестициите в ЕС, за създаване на работни места и за стимулиране на дългосрочния растеж и конкурентоспособността. Законодателната рамка за новата инициатива беше представена в предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) (COM(2015) 0010). Регламентът беше приет на 25 юни 2015 г. ЕФСИ има задачата да генерира частни инвестиции посредством мобилизиране на публични средства и да създаде благоприятна среда за инвестициите. Първоначална гаранция от ЕС в размер на 16 милиарда евро към ЕИБ, заедно с 5 милиарда евро поети задължения от самата ЕИБ, ще мобилизира частни средства, в резултат на което ще се получат 315 милиарда евро допълнително финансиране за инвестиции. Планът няма за цел да замени съществуващите програми на ЕС и на ЕИБ, а по-скоро да ги допълни.

С Регламента за ЕФСИ беше създаден също така Европейският консултантски център по инвестиционни въпроси (ЕКЦИВ), който има за цел да предоставя

консултантска и техническа подкрепа при набелязването, подготовката и разработването на инвестиционни проекти. ЕКЦИВ представлява партньорство между ЕИБ и Комисията, като и двете институции участват финансово. Той е създаден в рамките на ЕИБ, която отговаря за неговото управление.

През септември 2017 г. беше приет т.нар. регламент за ЕФСИ 2.0, който влезе в сила на 1 януари 2018 г. и с който се удължава срокът на действие на ЕФСИ (до края на 2020 г.), заедно с допълнителните подобрения на фонда и на ЕКЦИВ. Един от ключовите елементи е увеличаването на гаранцията от ЕС на 26 милиарда евро и на ангажимента на ЕИБ на 7,5 милиарда евро с оглед да бъдат мобилизирани 500 милиарда евро допълнително финансиране за инвестиции.

РОЛЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Всяка година комисия на Парламента прави преглед на дейността на ЕИБ и представя доклад на пленарно заседание, на което бива поканен председателят на ЕИБ. На 27 април 2017 г. Парламентът прие резолюция относно годишния доклад на ЕИБ за 2015 г. В резолюцията се призовава за по-подробно отразяване в доклада на икономическото, социалното и екологичното въздействие и на добавената стойност на операциите на Банката. ЕИБ беше настоятелно приканена да възобнови като основна политическа цел икономическото, социалното и териториалното сближаване. Парламентът приветства усилията на ЕИФ за постигане на ефективност на инициативата за МСП, както и предложението на Комисията за продължаване на инициативата до 2020 г. Парламентът също така прикани ЕИБ да увеличи рисковия си профил за намеса, особено когато подпомага МСП или операции в икономически по-слаборазвити региони, като същевременно запази рейтинга си „AAA“. От ЕИБ бе поискано също така да коригира настоящите географски дисбаланси и секторната концентрация на портфейла на ЕФСИ.

Съгласно действащия регламент Парламентът одобрява назначаването на изпълнителния директор и на заместник изпълнителния директор на ЕФСИ. Годишните бюджетни кредити от бюджета на ЕС, свързани с гаранционния фонд, се разрешават от Европейския парламент и Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура. ЕИБ и Комисията имат редица задължения за докладване пред Парламента като годишни доклади, изслушвания ad hoc и искания за информация.

В качеството си на съзакондател Парламентът участва в рамките на преговорите относно предложението за ЕФСИ 2.0.

Dario Paternoster / Dražen Rakić
05/2019

